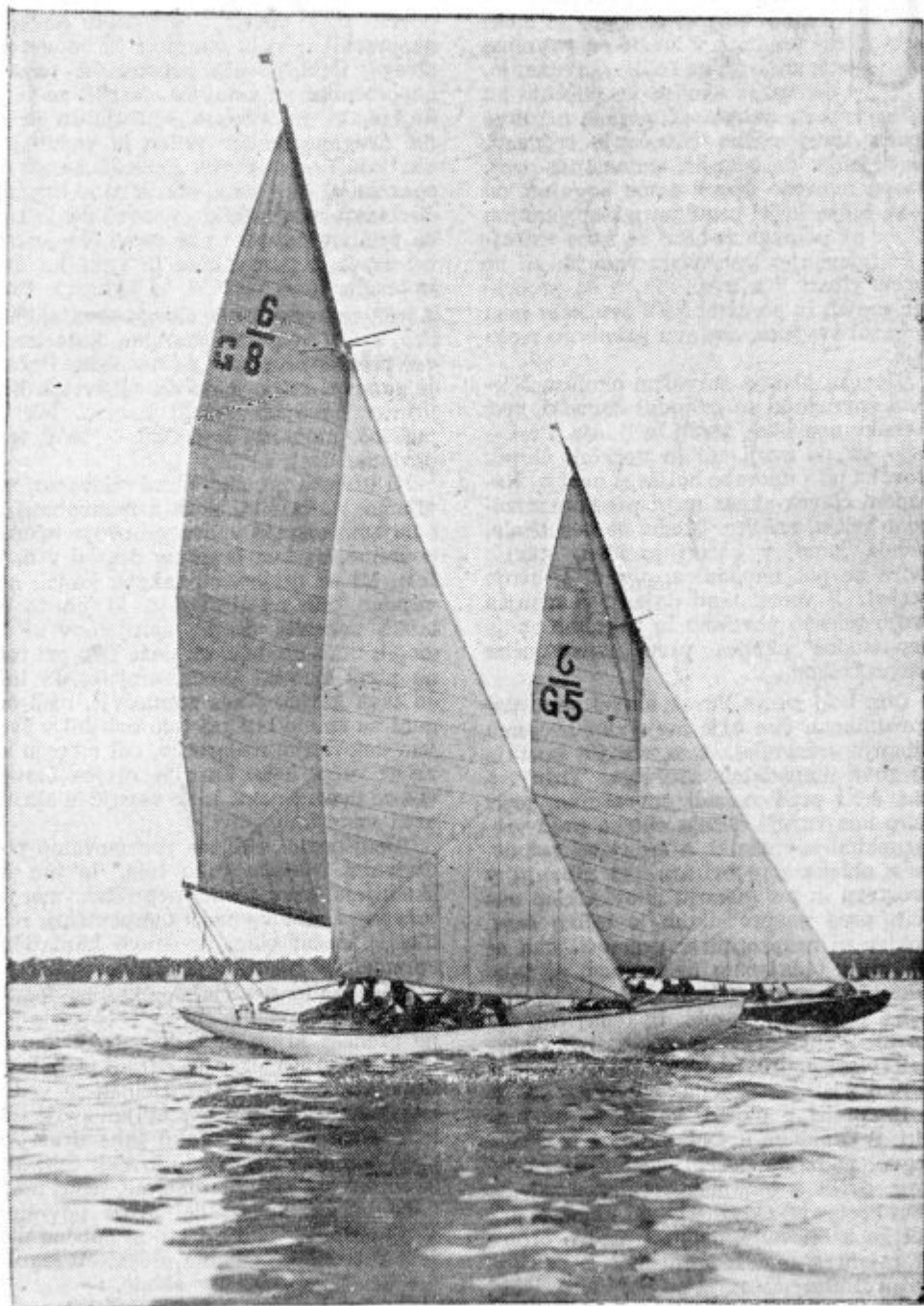

ŽIVLJENJE IN SVET

STEV. 5.

V LJUBLJANI, 5. AVGUSTA 1934.

KNJIGA 16.

TEKMA (Foto)

UTRJEVANJE

DR. MAKS KREMŽAR

Utrjevanje se pravi, neko stvar napraviti tršo kot je bila doslej. Vnanje sile, ki delujejo na mehki predmet v smeri od površine na znotraj, ga toliko spremenijo, da vplivi okolice ne puščajo na njem trajnih vtisov. K pojmu utrditve spada torej vedno povečanje trdnosti, razširjenje dosedanjih trdnostnih mej. To pa moremo doseči samo pogojno, do neke meje, kajti proti prejakim vnanjim silam ne pomaga nobeno še tako vztrajno utrjevanje. Delovanje vnanjih sil se mora gibati v učinkovitih, a še prenosnih mejah in predmet bo v kratkem času pokazal svojemu sestavu primerno reakcijo.

Človeka obdaja sovražna okolica. Njegovi sovražniki so prirodni dogodki, vremenske nepravilike, živali in ljudje. Prekašajo ga po svoji sili in veličini, človek človeka pa z uporabo boljšega orožja. Napadeni človek skuša najti pred sovražnikom kritje, zaščito. Stisne se pod skalo, zadela jamo, v kateri prebiva, stavlja ovire na pot napadalcu, ogradi si svojo posest. Z vsemi temi dejanji si manjša svojo telesno površino in površino svoje neposredne okolice pred napadajočim nasprotnikom.

Čim bolj pa se človek skriva pred nasprotnikom, čim ožje meje riše svojemu gibanju, razmahu, tem manjša postaja njegova napadalna možnost. Trdnjava nas ščiti pred napadi sovražnika, prav tako nas varuje debela obleka pred vremenskimi sovražniki, a trdnjava kot debela obleka nas ovirata pri gibanju v prostoru in pri gibanju udov. Oklep nas ščiti pred nasprotnikom le toliko časa, dokler ni nasprotnik v premoči. Čim se to zgodi, tedaj nam ne pomaga še tako trden oklep, nasprotno, oklep nas celo ovira pri naši obrambi. In tedaj človeku ne preostane drugega, da beži iz napadalčevega področja.

Skušnja je naučila človeka, da je bolje preiti v napad, kakor pa se braniti. S kamnom, nožmi, sulico v roki raztegne, podaljša dosegljivost svojega telesa, ovira s tem nasprotnika v njegovem kretanju. Odrvrne ga od napada, prisili ga k obrambi, oslabi njegovo orožje in prisili s tem nasprotnika k predaji, nasprotniku rastavlja na pot ovire, jame, pasti, da se mu ne more približati in ga na ta način še bolj ovira v njegovem

kretanju, medtem ko svojo lastno gibljivost obdrži in k temu z orožjem še poveča meje dosegljivosti. Tako obvlada nasprotnika, ki bi mu sicer ne mogel do živga. Sebi poveča prostor za napad, nasprotniku ga zmanjša. Naučil se je iz knjige, ki ji pravimo skušnja in ki ni nič drugega, kakor vedno in vedno ponavljajoči se dogodki. Privedli so ga do spoznanja, da s samo obrambo ni mogoče obvladati nasprotnika, temveč da je treba preiti v napad, to se pravi, da je treba zapustiti skrivališče in priti na dan iz tesnih spon zavetja, ki oklepajo telo. Korak za korakom je človek osvajal okolico, krotil svoje nasprotnike, katerim ni več predan na milost in nemilost. Počasi je pomikal svojo mejo dosegljivosti. Kot primer navajam vrženi kamen, lok in puščico, moderne izstrelke — in s tem obvladal svet.

Ni utrjevanje, ako se mi odevamo, zavijamo v oblačilo, kože z namenom, da odbijamo vnanje vplive od svoje telesne površine, da im branimo dostop v naše telo. Mi se utrjujemo takrat, kadar navajamo telo na dražljaje, ki jih to še lahko prenaša, da jih sprejme v se in da jih tako predela, da naše telo pri tem ne utрпи nobene škode, ampak, da ima od tega korist. Naše staničevje, naši organi ne smejo biti pri tem ovirani v svojem delovanju, nasprotno, oni morajo izvršiti večje delo. Zato je utrjen človek več od neutrjenega, ki se varuje in skriva pred vnanjimi vplivi.

Torej bomo rekli, da razumevamo pod utrjenim telesom tako telo, ki mu ne škodujejo vremenske nepravilike, menjajoče se razlike v vnanji temperaturi, razlike v zračni vlagi in druge klimatične spremembe različnih letnih časov.

Zelo jakim dražljajem, kot so led in ogenj, so stavljene meje. Naše telo jih ne prenese kljub še tako vztrajnemu in marljivemu utrjevanju. Zaradi prejakega dražljaja celice odmrô. Učinek je vedno isti, kolikorkrat bi izpostavljali svoje telo ledu ali vreli vodi. Takò jake dražljaje prenese naše telo le zelo kratek čas; ako se v pravem času ne umakne, tedaj mora naše telo žrtvovati del svoje površine. Vsakomur bo jasno, da to ni nobeno utrjevanje, temveč nasilna utesnitev, izguba orožja, ki je telesu v škodo.

Eskim more prenašati tečajne klime le pod okriljem svojega oblačila, ki ga

brani pred mrazom. Obleka in zelo skromne potrebe mu omogočajo prebivanje v neprijazni okolici brez možnosti, da bi se kulturno-gospodarsko razmahnil. Ta možnost je tako rekoč zamrznila v ledu. Stalno čuvanje pred mrazom mu ne dopušča, da bi napadel tega nasprotnika, ker je ta premočan in ni proti njemu nobenega drugega orožja razen oklepa. Eskim obvlada svojo okolico le toliko, kolikor mu je neobhodno potrebno za življenje.

Tudi tujec prenese tečajni mraz, ako se oblači tako kot Eskim. Čim bi zapustila toplo zavetje svojih oblek, bi zmrznila eden kot drugi, ali znanstveno povedano, podlegla bi prejakemu dražljaju okolice. Ta prisilna prilagoditev na severno klimo s pomočjo obleke in načina življenja ni nobena utrditev.

Mnogo težje kot mrazu, se človek prilagodi vročini kljub zaščiti. Debele stene, obleka ga čuvajo nekaj časa pred njo, ali samo toliko časa, dokler niso pregreti. Čim se to zgodi, pritiska vročina še z večjo silo. Proti mrazu in proti vročini uporabljamo ista sredstva. V mrazu in vročini zapiramo okna, da ne prihaja v naše stanovanje mraz, odnosno vročina. Debele stene, obleka nas čuvajo pred vročino in mrazom. Estonski kmet nosi svoj kožuh tudi poleti, da brani sončnim žarkom dostop do kože. Končno pomagata proti vročini samo odstranitev obleke, ki ovira oddajo toplote. Senca, hladne pijače in mirovanje, so nadaljnja sredstva, ki jih uporabljamo proti vročini. Naše telo trpi zaradi vročine, ker je ne more pretvarjati v drugo obliko energije (n. pr. mehanično), temveč ima samo eno pot in to je, čim izdatnejše oddajanje, ki se vrši z izhlapevanjem znoja, pospešenega dihanja (primerjaj naglo dihanje psa) in obilnejšim kroženjem krvi v koži. Ta kri, obložena s toploto, prihaja iz notranjosti telesa v periferijo, to je kožo, kjer oddaja toploto in se ohlajena zopet vrača. Človek, ki mu je vroče, se zlekne, pomoli vse štiri od sebe, da s tem poveča svojo površino in odvajanje toplote. Obenem pa je seveda dana možnost, da telo s povečano površino sprejema tudi več toplote. Kakor vidimo, se proti tako hudi vročini ne dà utrditi, vse, kar storimo proti njej, je samo obramba, ki omejuje naše telo.

Mazanje kože z maščobo, s katero varujeta svojo kožo črnc kakor prebivalec v mrzli klimi, barvanje kože pri prebivalcih v tropskih krajih, ima namen, da stvari na koži prevleko, ki ne propušča,

odnosno odbija žarkovje. Naši turisti, ki se podajajo v visoke gore, si mažejo kožo z različnimi kremami, da ne bi koža preveč trpela čez dan pred močnimi sončnimi žarki, ponoči pa pred mrazom.

Prav tako ravna rastlina in žival, da se prilagodi neprijaznim klimatskim prilikam. Rast postane pritlikava, z zmanjšano površino se skrči prejemanje in izžarevanje; primerjaj: odpadanje listov in igel, pritlikavi borovec, mahovje. Suhe oblike rasti z majhno površino branijo, da voda prehitro ne izhlapeva in da se kopiči v notranjosti rastline kot so: očnica (v turistovskem žargonu planika), kakteje i. t. d.

Žival dobi kožuh iz perja ali dlake, ki posname tudi barvo okolice. Tudi telesna oblika postane drugačna, potegnjena ali okrogla (kača, tjulenj).

Činitelju, ki tako rekoč vsili rastlini ali živali obliko, je pokoren tudi človek. Šele kasneje je prišel človek do tega, da je zavestno izbiral to, kar se mu je zdelo po skušnji in opazovanju najbolj prikladno.

Da mu prejaki dražljaji vnanjega sveta ne škodijo, so človeku dane iste možnosti kot rastlini in živali, namreč, da je dražljaje blokira z utesnitvijo svoje osebe (Eskim) ali pa, da pobegne iz tega področja.

Človek mora spremeniti svoj način življenja, oblačenje, stanovanje, gibanje, hrano, čim se sprejme prilike v njegovi okolici. Lovec in poljedelec imata popolnoma drugačno gibanje in zato tudi drugačno prehrano, kot jo ima prebivalec industrijskega mesta, delavec pri stroju ali uradnik v pisarni. Polagoma sprejme človek svoje običaje in jih prilagodi novim potrebam, ki so vznikle prisilno iz spremenjene okolice. Kolikor se ta skladnost med človekom in okolico ne izvrši, ali vsaj ne v doglednem času, tedaj nastopijo motnje v zdravju, tako pri posamezniku, kakor tudi pri skupinah ljudi ali narodih. Človek stremi vedno za tem, da si razširi svoj način življenja, ki so ga prvotno utesnile razmere. Zavedno ali podzavedno skuša razmahniti se ali z drugo besedo, utrditi se, nikakor pa ne, da bi se samo s prilagoditvijo navadil na nove razmere.

Po vsem tem bo vsakomur jasno, da higiena ne spada v poglavje utrjevanja. S higienskimi načinom oblačenja, stanovanja, prehrane — posebno ob času vremenskih preobratov — skušamo samo te dražljaje zadržati, da nam ne bi bili v kvar. Higiena nas uči, kako se naj ču-

vamo, nikoli pa, kako se naj utrdimo. Ob slabem vremenu ostajamo doma, ako tega ne moremo, se zavijemo v plašče, nadenemo si dobro obutev, vzamemo dežnik. To so sredstva, s katerimi se varujemo pred mokroto, burjo in ne služijo niti najmanj utrjevanju. Kajti pogoj vsakemu utrjevanju je, da pustimo te dražljaje, vplive do svojega telesa, ne pa da jim branimo z omenjenimi sredstvi do stop. Ako naše telo ni občutilo, sprejelo vpliva, tedaj se tudi ne more proti njemu braniti in s tem mu je odvzeta vsaka možnost utrditve. Namen utrditve je ta,

da postane naše telo neodvisno od vseh mogočih varovalnih sredstev, ki niso pri pestrosti in spremenljivosti našega življenja vedno v zadostni meri pri rokah. Torej ne oklepa, temveč orožje. Kdor ima orožje, tega se vsi boje; skrit in z oklepom obdan nasprotnik ni opasen. Prvi je utrjen — v našem primeru — drugi pomehkužen, ki se zavija in skriva pred vsako sapico. Čim bolj smo oboroženi, čim bolj utrjeni, tem boljše bomo odbijali napade nasprotnikov, ki jih je v naši okolici vse polno in vedno preže na nas.

D A L J E

NA SOLUNSKO GLAVO

ANTON KAPPUS

N A D A L J E V A N J E

Nad Salahovo planino je meja gozdni vegetaciji; edino le posamezne skupine bora (ne pritlikavega) najdeš še pod grebeni Karadjice.

Po odpočitku v karavli smo odrinili proti jezerom. Pašniki so bili polni ovac, pastirji so nas radovedno gledali, hoja po složnem pobočju ni bila težka.

Prišli smo do prvega nešja in prepodili jato kotorn, ki se je pasla ob njegovem robu.

V slovenskih planinah, kakor sploh v Alpah, se drže kotorne ali skalni jerebi v visokih legah nad gozdnim pasom, kakor belka-snežna jerebica. Tukaj so povsod v nižini kakor v višinah, samo da je okolica kamenita in jim trnje, brinje, oziroma rušje nudi dovolj skrivališč. V rušju sem spodil nekolikokrat zajca, ki pa ni naš »planinski zajec«, ki se pozimi obeli, ampak navaden, ki tudi v snegu obdrži svojo sivkasto-rjavo barvo.

Pozdravile so nas murke in encian. Na prou ob jezerih (2000 m) smo našli sleč.

Jezeru sta glacialna ostanka, slična našim Triglavskim jezerom. Vlaha okopljejo pred »strigom« ovce, da jim je volna posebno bela in čista. Okoli jezer se plete polno bajk in vraž.

Za časa okupacije so nemški učenjaki proučavali floro gorovja Solunske glave, posebno Karadjice in okoli jezer ter je Doflein v svoji knjigi »Makedonien« opisal te izsledke v posebnem poglavju.

Ko smo šli nad »Djurkovo karpo« — steno pod vrhom »Ubava« (2350 m), ki dominira nad Salakovo planino, smo splašili jato kramparic — planinskih kavk. Nad nami je krožil planinski orel, ki se za strel, na njega oddan iz manliharice, niti ni zmenil.

Ob grebenu Karadjice smo pod mrak prišli na Solunsko polje — gorsko planoto (2050 m), obdano od manjših in večjih grebenov, kjer se na njenem severovzhodnem delu dviga piramida Solunske glave.

Pri vlaških kolibah na Solunskem polju smo našli šator vojaškega geodetskega oddelka, ki je na samem vrhu imel postavljene opazovalne instrumente. Vojaki so nas prijazno pozdravili in začudil sem se, ko sem zvedel, da je vodil opazovanje geodetski major Slovenec, moj stari znanec, ki je imel svoj šator pod vrhom v neki dolinici.

Bil se je zmračilo, od juga se je privlekla huda nevihta, vlila se je ploha, med bliskanjem in grmenjem, kakršno je mogoče samo na gorskih vrhovih, posebno tu doli na jugu, smo iskali zavetja pri vlaških pastirjih. Konji, psi, ljudje, vse je bilo strpano v eni izmed kolib. Dim nas je dušil, streha kolibe ni izdržala pritiska vetra, počelo se je lomiti tramovje in prisiljeni smo bili iskati zavetja v drugi kolibi. V tej so bili že vojaki geodetskega oddelka, ki jim njihov šator ni nudil dovolj zavetja.

Okoli 10. zvečer je naliv prenehal in prikazalo se je jasno zvezdno nebo. O kakšnem spanju ni bilo govora, ker je

NA VRHU SOLUNSKJE GLAVE

bilo povsod vse mokro, tudi po kolibah, ker njihove strehe niso izdržale naliva. Čepeli smo v kolibah in dremajoč čakali zore.

Ko se je začelo daniti, smo šli proti vrhu. V dolinici pod vrhom sem v sicer premočenem šatoru, ki je pa drugače izdržal nevihto, prebudil iz spanja vodjo oddelka, ki je šel z nami na vrh, kjer nam je ob vzhajajočem soncu tolmačil hribe in doline, reke in ravnine pod nami.

Sele pri pogledu s Solunske glave se lahko razume, zakaj se zapadni del nje-mu široke in masivne baze imenuje »Golešnica«, ker gornje vrhove in valovito plečo Golešnice (cel masiv med Porečom, Vardarjem, Babuno itd. Jakupica, Karadjica je gorski greben severnozpadno od Solunske glave in del Golešnice) pokriva trava in deloma rušje. Za botanika je tukaj polno zanimivosti. Planik tukaj, kakor tudi na Šari in sploh v gorovju vardarske banovine ni. Južno

mejo planik tvorijo črnogorske gore okoli Peći v zetski banovini.

Lep je pogled s Solunske glave čez gorske vrhove, na zapadu tja do Koraba, Krčina, Bistre in Jame, na severu daleč notri v Srbijo do Niša in na vzhodu čez Osogovske planine daleč v Bolgarsko. Pod teboj je Prilepsko polje, za Bitoljem zapirata pogled Kajmakčalan in Perister. Solunski zaliv se ne vidi ravno zaradi njih in ne vem, zakaj se vrh imenuje Solunska glava, sicer pa nosi tudi naziv »Mokro«.

V strmih pečinah pada vrh na vzhodu proti Babuni. Ker je vzhodna stena v glavnem iz škrila in ima mnogo previsov, ne vem, kako bi se sicer tudi izurjeni plezalci v njej znašli.

Severni del je zložen in po njem smo se ob 9. zjutraj spustili proti dolini.

Tovariši so ostali na Kadinem polju pri bačilih, a midva s Pavlom sva vzela pot pod noge in skoraj brez počivanja ob 2. zjutraj naslednjega dne — po sedemnajsturni hoji vsa izmučena prišla v Skoplje.

V tem gorovju je več vrhov, ki so vredni, da jih obišejo planinci, kakor Ubava 2358 m, Marina rupa 2429 in še mnogo drugih, ki nimajo pravih imen.

Za Solunsko glavo in ostale vrhove je izhodišče Skoplje, oziroma 22 km izpod Skoplja ob progi Skoplje-Djevdjelija ležeča vas Zelenikovo. Za turo iz Skoplja rabiš najmanj tri dni.

SOLUNSKA GLAVA

Sedaj, ko je uvedena tudi avtobusna zveza med Velesom in Bogomiljem (60 kilometrov), lahko posetiš te kraje tudi iz Bogomilja, odkoder imaš do vrha Solunske glave dobrih devet ur hoje.

Gorovje Jakupice, Golešnice itd., je še v mnogem neraziskano in bilo bi želeli,

da izkušeni slovenski planinci usmerijo svoje ture tudi v te kraje; imeli bodo mnogo užitka in zadovoljstva.

Opis ne reflektira na nikako popolnost, napisan je v glavnem zato, da opozori naše planince na te gorske predele in jih privabi.

GIANFRANCESCHI, NOBILOV SPREMLJEVALEC.

(1875 - 1934)

Nedavno je v Rimu preminul oče Gianfranceschi, predsednik pontifikalne znanstvene akademije in vodja radio-telegrafske postaje v Vatikanu. L. 1928 je spremljal generala Nobila v zrakoplovu »Italija« kot učenjak in nemara tudi kot kurat. Ali nezgode 25. maja se ni udeležil, ker je bil ostal v Kraljevem zalivu. Vrnivši se domov, ni dal do sebe nobenemu novinarju.

Ljudska neumnost je pričela jezike brusiti. Osebe, ki so pred poletom imenovala Nobila prvovrstnega pilota, so po katastrofi brez sramu izjavljale, da je spričo tako nesposobnega ladjevodca nesreča morala priti. Takim gobeždačem je jeziti Gianfranceschi pogostoma ugovarjal, češ, Nobile je bil tik uspeha: v netek 25. V. 1928 je imel na povratku do Kraljevega zaliva le še 200 km; to razdaljo bi bil preletel v 3 pičilih urah, da ni bilo tiste hude nevihte. V soglasju z dr. Eckenerjem je pokojni pater menil,

da je bila »Italija« nekoliko premajhna in da ni imela dovolj močnega pogona za tako drzno podjetje. Toda ali bi bil kak Zeppelin ušel silovitemu viharju, ki je telebil italijansko zračno ladjo na samotno ledeno polje? Če pa ladja ni bila tolikanj obsežna se je zato dala lažje voditi - seveda bi se bil moral polet izvesti o pravem trenutku. Tega je Nobile - danes inženjer aeronavtilike v Moskvi - zamudil in pristal z vetrom v plečih.

Na rahlo je rajnik namigaval še na to, da Nobile ni dovolj izkoristil skušenj s tečajnega poleta, katerega se je dve leti prej udeležil na »Norgic«. Kot inženjer graditelj je sicer strokovnjak prve vrste, vendar kot privodnik premalo hladnokrven in priseben.

RENÉ VANLANDE: EN ALBANIE SOUS L'OEIL DE MUSSOLINI

J. Peyronnet (Paris, 7 rue de Valois) je založil ta potopis po Albaniji, prežet z ljubeznijo do albanskega ljudstva in onih idealov svobode, ki jih je Francija zastopala glede na male narode zlasti med svetovno vojno. Posvečen je tudi albanskim, jugoslovenskim, italijanskim in francoskim vojakom, ki so padli za neodvisnost Albanije. V ozadju te politične in kulturne knjige se svetlika težnja Francije, da čim bolj ohrani albansko samostojnost. (K)

PRAKTIČNA PRESKRBA S PLINOM

Redko naseljene kraje je težko preskrbeti s plinom po zmerni ceni, ker so izdatki za omrežje plinskih cevi tako visoki, da tako podjetje ne more biti rentabilno. Mesto Stuttgart je zdaj na prav praktičen in cenen način preskrbelo plin tudi za vsa svoja redko naseljena predmestja, kjer je dosti voljnih konsumentov, ki jim pa plinske napeljave iz poprej navedenega razloga ni bilo mogoče urediti. Vsaka hiša, ki bo hotela imeti plin za kuhinjo in razsvetljavo, bo dobila svoj lokalni gazometer. Ta gazometer sestoji iz dveh jeklenih 40 litrskih plinskih bomb, katerih vsaka drži 4,8 kub. metrov plina pod pritiskom 120 atmosfer. Plinarna v rednih presledkih zmerom sproti izmenjava te bombe, tako da je konsumentom plin zmerom na razpolago, kakor če bi bili priključeni na mestno plinsko omrežje.

DNEVA NE DOVE NOBENA PRATKA

26. julija v prvih popoldanskih urah je po kratkem trpljenju v 60. letu svoje dobe na Uncu pri Rakeku preminul pesnik in general Rudolf Maister.

Pokojnik se je rodil 29. marca 1874 v Kamniku. Po srednji šoli v Kranju in Ljubljani je odšel na Dunaj v kadetnico in ravno letos pred 40 leti je bil uvrščen kot kadet v ljubljanski domobranski pešpolk.

Že v gimnaziji je začel Maister pesnikovati, za bivanja na Dunaju pa je bil izredni član dijaške »Zadruga«, ki nam je dala slovensko moderno. Najprej je pisal v liste za mladino, potem v »Ljubljanski Zvon«, kjer se je pojavil s pesniškim imenom Vojanov. L. 1904 je izdal pri Bambergu svoje »Poezije«, ki sta njih najznačilnejši potezi moškost in vojaška šegavost. V epiki se je mnogo naučil pri Aškercu. Nekatere balade živo spominjajo nanj.

Po izidu »Poezije«, ki jim je kritika priznala dostojno mesto v naši književnosti, je nekaj let molčal, potem se je zopet l. 1912 v »Lj. Zvonu« oglasil in l. 1914 v »Slovanu«, ki ga je tedaj urejeval Oton Zupančič. Pesem se mu je v tem času zresnila. Preteklo je 15 let, preden mu je zbirka dozorela za »Kitico mojih« (Maribor 1929).

Ne samo kot pesnik, tudi kot vojak si je Maister zagotovil častno mesto v naši zgodovini. Ves čas častniške službe pod Avstrijo je bil zaveden Slovenec in Jugoslovan. 1. novembra 1918 je z junaško četo 15 častnikov in 87 mož zasedel Maribor in ga s tem zagotovil Jugoslaviji. Narodni svet ga je zaradi te zasluge imenoval za generala. Maistrova zasluga je tudi, da je vsa severna jezikovna meja od Radgone do Dravograda v jugoslovanski državi. ks

R A D I O

ZANIMIVOSTI IZ RADIOTELEFONIJE

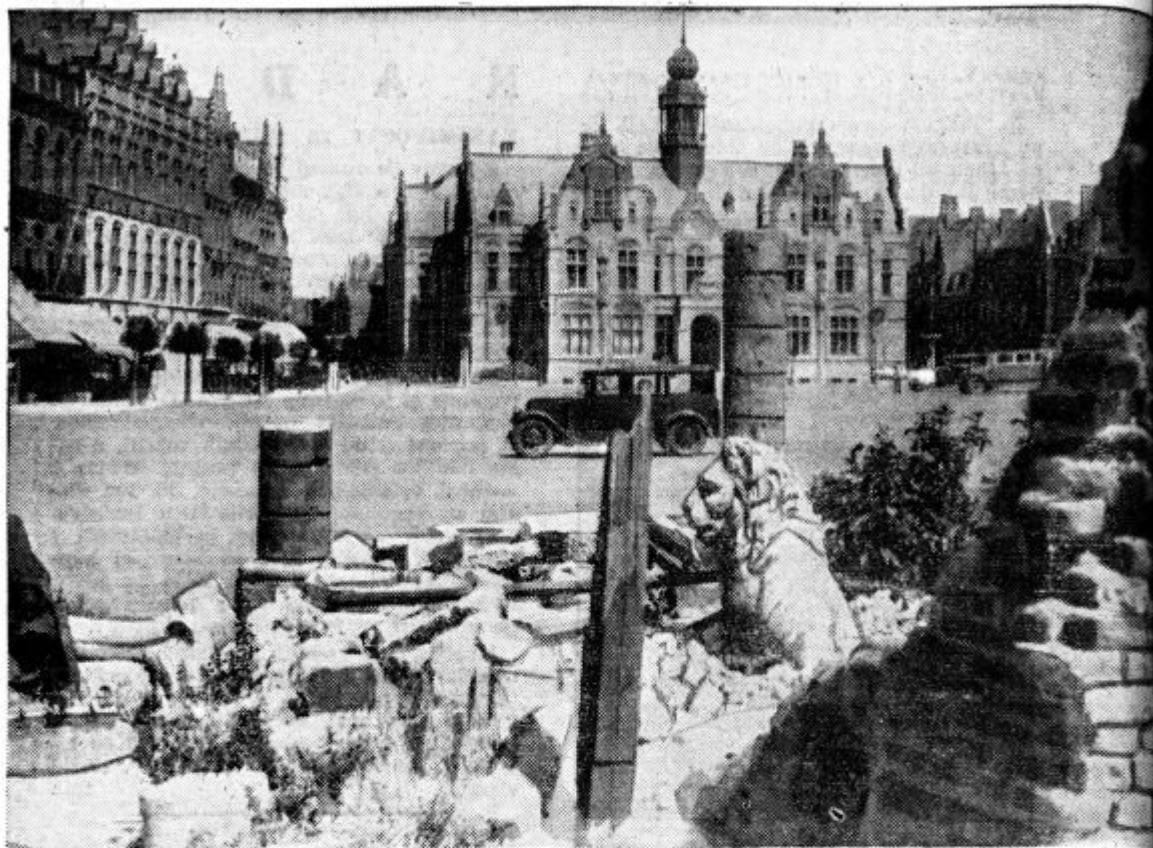
Zanimiv je razvoj, ki ga ima brezžična zdravniška služba na oceanih. Od njene ustanovitve leta 1927. do danes se ji je priključilo 23 dežel z 93 obrežnimi oddajnimi postajami. Postaje so morali zaradi tega le deloma preurediti. Posebno v Tihem oceanu danes skoro ni mesta, kjer bi bolnik na ladji ne mogel z najbližjega obrežja sprejeti zdravniški nasvet.

Poseben način tujske in nacionalne propagande si je omislila Belgija. Opremila je elegantni potniški parnik »Leopoldville«, ki napravi letno več krožnih voženj, z radio oddajno postajo. Ta postaja oddaja v vsakem pristanišču koncerte, ki jim sledijo propagandna predavanja o ljudstvu, pokrajinah, gospodarstvu in umetnosti v Belgiji. V mestih, kjer so belgijski konzulati, pa naprosi vodstvo ladje za govor še konzula, s katerim more le-ta še najbolje koristiti vzajemnosti obeh narodov.

Ker je pri zadnjih socialnih nemirih uvidela španska vlada, da ji telefonski in telegrafski sporazum z deželo ni bil moč, je sedaj v neposredni okolici Madrida zgradila oddajno postajo z učinkom 60 kilometrov. Ta oddajalec bo izključno v službi vlade. tma

L. Richter: VESELITE SE ŽIVLJENJA

Zgoraj levo: Obnovitev belgijskega mesta Ypres, kjer še zmerom niso izginili sledovi svetovne vojne. Slika kaže magistrat, fotografiran z razvalin mestnega muzeja — Spodaj (od leve proti desni): Rodbina Latora z 21 člani je največja rodbina (italijanskega porekla) v Chicagu — Načrt za sovjetsko palačo in Ljeningov spomenik v Moskvi. Kip je višji od boginje svobode v newyorški luci — Traktorji na ameriški farmi

Zgoraj v sredi: »Udomačene« povodni konj v živalskem vrtu v Melbourneu — Na desni: Angleški princ Jurij pleše prav tako rad kakor njegov brat waleški princ z meščanskimi dekleti

ALBERTO M. CANDIOTI

DR. A. DEBELJAK

Izhaja iz stare argentinske družine, katere predniki so služili Špancem za kraljevih namestnikov, pozneje pa pomagali do nezavisnosti in politične organizacije argentinski republiki.

G. Candiotti je prav mlad nastopil konzularno diplomatsko službo v Helsingforsu. Ob početku velike vojne je bil konzul v Lvovu, kjer je imel polne roke posla, med tem ko je ruska vojska zasedla Galicijo.

Jako zgodaj se je lotil pisateljevanja, zlasti novinarstva. V leposlovnih obzornikih je priobčeval izza l. 1910. članke in povesti. Prva njegova knjiga »V večernem somraku (En la penumbra de la tarde) je zagledala beli dan l. 1917.

Precej let je posvetil proučevanju srednjega veka. Ko je objavil več monografij, se je pojavila njegova »Zgodovina konzularne institucije v starem in srednjem veku« (Historia de la Institución Consular en la Antigüedad y en la Edad Media, 4°, 851 — Buenos Aires, 1925), kjer je zbral mnogo doslej neznanih dokumentov iz arhivov v Benetkah, Genovi, Barceloni itd. To delo navajajo pisatelji, ki se bavijo z zgodovino trgovine po bližnjem vzhodu v srednjem veku.

Potem je dal na svetlo ironično razpravo o postulantih (prosilcih službe), pa monografije o umetnosti kakor tudi o diplomatski zgodovini latinske Amerike.

Zadnji njegov roman »El Jardín del Amor«* je dosegel velik uspeh. Kritiki po raznih državah so ga pozdravili z veliko hvalo.

Nedavno je objavil zbirčico pesmi v prozi »El Cofrecillo esmaltado« in sedaj pripravlja nov roman »La Cruz sangrienta« (Krvavi križ).

Lani je g. Candiotti zastopal argentinske pisce na penklubskem shodu v Dubrovniku.

***

Okusno opremljena knjižica proznih pesmi — ilustriral jo je ruski umetnik šenčin Ivan — bi pri nas nosila naslov »Skrinjica od sklenine«. Vsebuje 22 kratkih prizorov, niz opisanih poljubov, ki jih je v svojem življenju dobival ali dajal eden od bizantinskih krajišnikov v dobi Mihaela III. Pijanca (842—867)**. Vrsta se pričinja s poljubom, ki ga je dala mati novorojencu (to pesem je prinesla v prevodu beograjska »štampana« za letošnjo Velike

ALBERTO M. CANDIOTTI

noč, ko knjižica še ni bila dotiskana) in se končuje s poljubom, ki ga umirajoči pritisne na razpelo.

Pesmi živo slikajo srednjeveško junaško dobo, ko so se Bizantinci na svojih mejah srdito borili s Saraceni v vojaških krajinah ob Evfratu.

Mlado Verino, krščanko plemenitega rodu, so ujeli v obmejnih bojih in jo privedli k emiru v Edesi. Zmagoviti emir jo ljubeznivo sprejme in jo zvečer ob hladnem vetriču prosi, naj mu odpre položeno skrinjico svoje pripovedne umetnosti, svoje srce. Zlahtna mladenka, že vneta za lepega emira rada ustreže in prične nizatí zgodbi po načinu Seherazade v 1001 noči. Vsako uvede b drugačnimi izrazi, tolikšna je jezikovna spretnost argentinskega pripovednika. Enako vam dokaže »El beso al corcele« (Poljub dirkaču), kjer najdete v 37 kratkih vrstah nič manj kot 8 besed za konja.

Za vzorec poslovenim »El beso de la nodriza« ali po naše:

DOJILJIN POLJUB

Zamorska sužnja bujnega života in obilnih prsi drži v naročju svojega sina,

* O romanu v prihodnjem zvezku. Op. ur.

** Lik vinskega cesarja se pojavi le mimogrede str. 70. V argentinski književnosti je zlasti Joaquín Castellanos imenitno prikazal pijanca v pesnitvi »El Temulento«.

črnega ko dno v vodnjaku, in belega otroka: belega ko cvet magnolije.

Zavistno joka črno dete, kajti beli sin krajišnikov neprenehoma izžema bohotna nedra črne dojilje.

Dojnica ustavi pogled na obeh malčkih in ju opazuje: »Sin plemenitega rumija, bela in odišavljena ti je polt, pa se bratiš s temnim in kuštravim sinom neznanca, ki ponoči ni videl moje barve. Moje mleko pijeta, toda vsak svojo pot bosta hodila: ti pojdeš proti veličini, plemenito dete; ti pa pojdeš na roboto, sužnje dete.«

Dojnica obstane ter ogleduje daljno cesto, naporno delo sužnja na polju, svobodni polet ptic, medtem ko si nežno

stiska na prsi oba dojenčka. Zopet se zagleda v njiju ter jima reče:

»Crno dete, sinko moj, to je tvoj gospod. Belo dete, plemičev sin, to je tvoj sluga... Zakaj vama Bog ne zamenja polti?«

In s svojimi ustnami rdečimi kakor darežljivo srce poljublja dojnica na dolgo svojega sina in mu prav mirno pravi:

»Tvoja duša bo bela! nikoli me ne pozabiš...«

Dojnica bujne postave na rahlo poljubila belo dete, kakor bi se bala, da ga pomaže z rdečo in črno barvo, pa mu reče:

»Tvoja duša bo črna; nikoli se me ne boš domislil.«

NOVI VINODOL

EMIL PIRCHAN

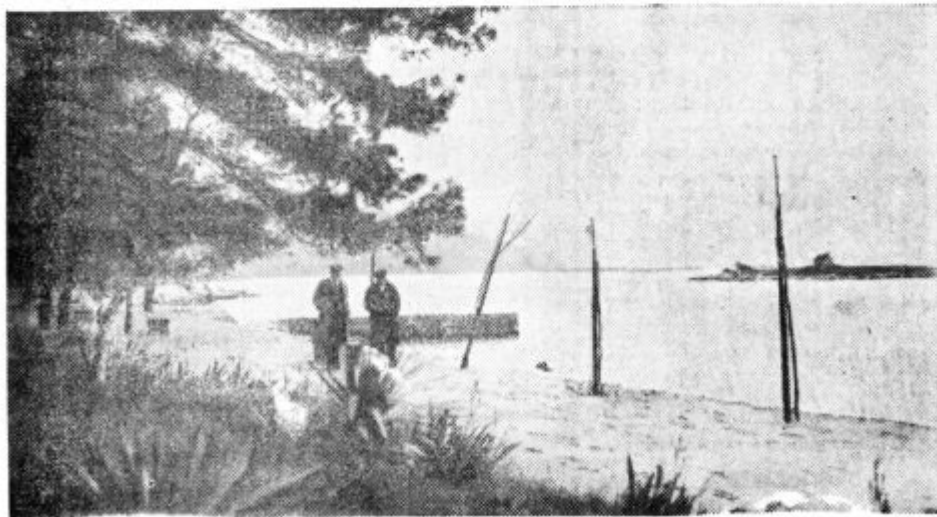
V južnih poletnih dneh ob sinjesinji Adriji smo, čeprav je zima še tako trdó pretiła, ob čeških kaminih vedno in vedno sanjali. In ravno sedaj, ko nam toplejši dnevi obetajo nove poletne počitnice, nam spomin budi hrepenenje po onem fejaškem obrežju.

Glänzend, ruhig, ahnungsschwer
Liegst du vor mir ausgebreitet,
Altes, heil'ges, ew'ges Meer!

Svetlo, mirno, polno slutenj
ležiš pred mano razprestrto,
staro, sveto, večno morje!

(Grillparzer, An die Adria)

Proti tem prevotljenim apnenčastim čerem morskega zaliva, trepetajočega v dišavah, ob jugoslovenski Adriji se spušča divje Velebitsko gorovje kot belosivo brebirišče. Kako je človek razočaran ob prihodu spričo uredbe kraške golote, šele pomalem stopiš v pristrčno zvezo z osamljeno pokrajino z neobičnim rastlinstvom: čudne bodljivke, bujno trnje, brin, pokvečene oljke, oleandri, murve, lavorike; toda skoro nobenih palm ali cipres in pinij. Vendar s težkim srcem se ločiš ob slovesu, tako te je prevzela veličastna turobnost pokrajine. Z belimi zidovi vstaja iz nje vas

PARK V NOVI, ZADAJ OTOČEK SAN MARINO

Novi. Devet »Novi« omenja topografija Jugoslavije, zato so to gnezdece nazvali Novi-Vinodol, po vinski dolini, ki se končuje tu na obali. In težko krvavo vino tistih gričev je pač bilo to, kar je vabilo Grke in Rimljane in Turke k tem hrvaškim vratom Dalmacije; na to spominjajo še rimske razvaline Lopar, ostanki mnogih muslimanskih stavb, in orientalskih votek tega postavnega slovanskega prebivalstva, čigar lepih žen nikoli ne pozabiš. Kakor skozi panoramo hodiš po kraju: slikovito kljukaste ulice se izgublja v upognjene, še ožje uličice, ki med drobljivimi zidovi iz lomljenega kamna pod poševnimi obloki strmo lezejo k Čika Simi, Stricu Simi, ki na svoji terasi toča težko hrvaško črnino ob domačih ribjih jedeh in ki zna svoje goste živo zabavati prav tako dobro po slovensko, hrvaško, kakor po nemško, češko, ogrsko in italijansko. Krasen je razgled v daljavo: kakor hrbet nestvora se onkraj dviga iz morja otok Krk, na našem obrežju plezajo hišice vse do bele cerkve na hribu in preko nje daleč do romantične ubožne višavske vasice Opčine, ki se potem izgubi v razpokanem skalovju. V teh gorah se rodi nevarna burja, ki besno privihra nizdol (enkrat smo to doživeli), vzbiča morje do visokega pljuskota, se zavije okoli polotoka Istre in onkraj v Tržaškem zalivu strašno razsaja ter razgraja.

Pod brajdo pri Čika Simi je pogosto sedel in pil z menoj operni tenor Rijavec, pevka De Strozzi, daleč znana umetnika te dežele, in prijazni zdraviliški poverjenik, ki obeta za Novi-Vinodol dobre načrte za bodočnost: Tamkaj na obali poleg gradu Loparja hoče občina podariti stavbišče podjetniku, ki bi želel na tej sijajni točki postaviti velik zdraviliški hotel; za nameček dobi še čisto blizu ležeči idilični otoček San Marino, na katerem naj nastane za prijatelje plesa in godbe majhno Dorado, ki ne bo motilo miru ostalim letoviščarjem. V neizrekljivo modrem mraku sedijo lepe gospe in mi gospodje tiho in pobožno in prislušujemo v vročo južno poletno noč, iz katere gostolijo slavci sladke melodije, škržtati črtijo svojo enolično ljubavno pesem in večerni zvonovi v Novem ubrano donijo. V težko silhueto gorá režejo obsévala prihajajočih in odhajajočih avtov ostre stožce svetlobe, daljni svetilniki trudno mežikajo, v zalivu pa plove čoln z jarko karbidko lovit rake, ki jih zna Čika Sima imenitno pripraviti.

Okoli polnoči pa hladeč priveje od Vinodola lahna sapica do naše trtne senčnice. V njej je potonilo vse končno, neskončnost iz zvezdnega nebesnega zvona pa prevladuje z lepoto, ki jo zna samo jug takó veličastno deliti.

Iz Prager Presse 17. 6. 1934.

TISOCLETNA VRATA

Vrata v asirsko palačo iz 9. stoletja pred našim štetjem (Iz berlinskega azijskega muzeja)

RADIOAKTIVNOST ZRAKA

Po stari ljudski veri je nočni zrak škodljiv. Merjenja so pokazala, da vsebuje zrak ponoči za tretjino več radioaktivnih snovi kakor podnevi. Z zrakom vdihavamo podnevi kakor ponoči radioaktivni emanaciji radon in toron. Ponoči je naše telo deležno več teh snovi kakor podnevi, znanost pa doslej še ni dognala, da bi moral biti zaradi tega nočni zrak škodljivejši od dnevnega. Morda je celo obratno.

ZVOČNI IN NEMI FILM

»Veliki mutek«, kakor se je imenoval film, preden mu je ustvarila tehnika dar govora, še zmerom ni spregovoril po vsem svetu. Najnovejša statistika kaže, da je bilo v začetku tega leta na vsem svetu 60.347 kinogledališč, med katerimi jih je še vedno 18.525, v katerih prikazujejo izključno neme filme.

NALIVNO PERO

Nalivna peresa so se polagoma ustalila v taki velikosti, da je mogoče z enkratno zalogo črniti napisati okroglo 7000 besed normalne velikosti črk.

DIVJI PARADIŽ!

MARGITA MATCHES

N A D A L J E V A N J E

Ali je poglavar doma?« smo vprašali domačina, ki je žvečil neko rastlino ter čepel s prekrižanimi nogami v senci ozke verande.

»Doma je«, je odgovoril, ne da bi prenehal s svojim delom. Nato je pristopil poglavar. Starikav možakar kalnih oči z nekaj peresi v lasih in s škrbastimi zobmi, katerih ostanki so bili

bežeč pred tropo malih pasjeglavcev. Nihče se ni gibal hitro razen nas. Znašli smo se sredi poštenih in dobročudnih jedcev lotusa.

Želela sem si ogledati vas. Stresli smo povrsti roko poglavarju, nato smo se pa podali na ogledni obhod, za nami pa trop domačinov. V Awaru sem mislila dobiti protidokaz za teorijo o izginotju avstralazijskih divjakov, kajti tod je

Zenske na Novi Gvineji si pripravljajo tkanino za obleko

rdeče prevlečeni. Prijazno se je režal, ko je iztegnil svojo roženo dlan plan-tažarju, ki ga je dobro poznal. Velik kup domačega prosa je bil pripravljen v kotu vasi in naš gospodar je naznačil, da ga namerava nekaj kupiti. Toda poglavar ga ni hotel prodati niti za tobak, ki ga je zelo visoko cenil.

Sonce je neusmiljeno pripekalo na nas, čeprav se je bližal že večer in je začel pihljati hladnejši vetrič. Hrošči so brenčali skozi otipljivo vlago zraka. Nad glavo se je hripavo drla pestrobarvna papiga, zadaj v gozdu se je pa oglašal šum nastopajoče noči. Kosmat kruleč prašiček je dirjal okrog po jasi,

bilo polno otrok. Tekali so okrog nagi, glave so imeli gladko ostrižene in le deklice so imele skromno slamnato krilce. Tukaj so vse ženske srečne in zadovoljne. Zavidala sem jim nevednost, ki jim je napravila življenje tako enostavno. Kaj zato, če večina pomre mladih, kaj zato, če ne vedo, kaj se godi nekaj korakov za vasjo! Njih oči so vsele in njih smeh je odkrit. Prišli smo do hiše duhov, v katero ne sme nobena ženska. Zaustavila sem se in zardela do ušes, ko sem si ogledovala anatomske grafične črteže na stenah. Življenje domačina v južnih predelih Tihega oceana se suče okrog spola. V domači umetno-

sti, celo v najmanjših kipcih, ki krasijo vrh palice, je spol bitja razločno naznačen. To ne pomeni nobene žaljive seksualnosti temveč le neko samoobsebi razumljivo dejstvo.

Običajni garamut je zavzemal častno mesto v vasi. Bil je naravnost sijajno delo umetnosti. Imel je večje urezane slike rib, živali, kač in pomembnejših cvetlic. Take vrste garamut je čudo potrpežljivega divjaškega obrtniškega dela. Divjaki izdelbejo po dva in več metrov dolg hlod brez vsakega orodja samo z ostrimi kamni, nato ga od znotraj ožgejo in osmodijo, tako da dobro osuši in dobi prijetno resonanco. Nato pride na vrsto slikanje rezlanje, včasih ga celo oblože z biserno matico.

Pri običajni bobenski godbi, tolče po taki pripravi divjak z dolgim, tankim kolcem, ki ga le rahlo drži z obema rokama. Na ta način imajo divjaki zanesljiv sistem brezžičnega brzovanja. Glas se širi v daljavo več milj. Poročilo gre od vasi do vasi, v zlomljenem ritmu v gluho noč. Preneha za trenutek, kot bi lovilo sapo nato pa se nadaljuje s še večjo vneto. Končno preneha, iz daljave pa prihaja odmev istega glasu.

Ko se je poglelo razburjenje, ki ga je povzročal naš prihod, so se moški polagoma podali do neke vzvišene pokrite plošče. Naš prijatelj s plantaže se je še vedno pogajal za proso. Tačas sem šla z njegovo ženo pod dolgo slamnato streho, kjer so bile ženske pri delu. Tu je bila skupna kuhinja in ravno se je pripravljala glavni obed dneva. Na dolgih palicah so viseli nad ognjem leseni lonci, napolnjeni z že razkuhanim sivim prosom. Na vrhu vsakega lonca se je kuhalo nekaj manjših ribic. Ženske so se rinile k nam in vsaka se nas je hotela dotakniti.

Medtem so moški čepeli ob pločih in čakali na večerjo. Ženske so odnesle tja v vrsti svoje izrezljane lonce. Sledila sem jim. Melanezijci so izredno grdi ljudje. Usta so jim napol nagnita od večnega zvečenja neke strupene rastline, namestu zob imajo le razpadle škrbine. Koža po telesu jim je skoraj vsem razjedena od nekega kožnega črva. V lica so imeli urezane plemenske znake. Gledali so mrko in divje brez vsakega zanimanja ali ljubezni za svoje male rjave ženske.

V sredi deske je stala velika skleda, visoko naložena s sočnimi kokosovimi orehi. Za kosilo je bil vsak možakar opremljen s kosom biserne matice. Še

nikdar nisem videla take žlice. Za pijačo jim je služilo neko mleko mladih kokosov, ki ima, če je sveže, zelo prijeten in osvežljiv okus.

Vrnili sva se s plantaže proti kuhinji, kjer so se spet zbirale ženske v spremstvu gologlavih otročičev. Pri tem se je posebno zagledala v mene mlada ženska, ki je tiščala svoj nos sedaj v mojo roko sedaj v rokav, kjer sem nosila robec. Domišljala sem si, da sem si tako hitro pridobila ljubezen mladega džungelskega bitja. Toda kmalu sem bila razočarana, ko sem spoznala, da se dekle ne zanima zame, temveč za vonj kolonjske vode, ki sem jo uporabljala na robcih.

Del žensk je bil zaposlen pri pripravljanju obleke. V Rue de la Paix v Parizu se gotovo nič bolj ne brigajo za modo, kroj in lepo obliko obleke, kot se za to zanima ženska v džungli, ki si svoje krilo plete iz trave.

Taka tkanina zahteva dolgotrajno in marljivo delo. Za tkanino je treba zbrati posebno vrsto palmovega listja. Nato se to listje raztrže z gostimi lesenimi, našim glavnikom podobnimi pripravami v silno tenke niti, ki se barvajo in suše. Od spretnosti delavke je odvisno, kakšno bo blago. Videla sem že prav umetniške vzorce vseh barv.

D A L J E

DR. ZERVOS — GRŠKI VORONOV

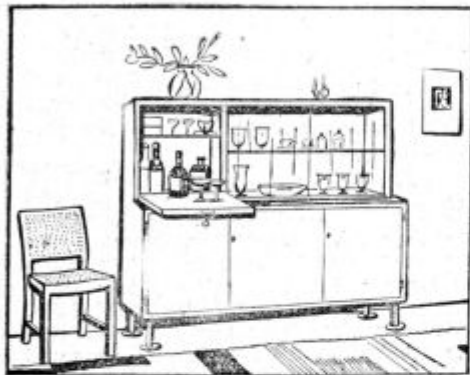
Dr. Sergej Voronov je nedavno potoval v Perzijo, da bi se na mestu prepričal, ali je res v mestu Ispahanu več mož, starih med 100 in 140 let, kakor je bilo sporočeno Francoskemu kolegiju v Parizu. Slavni kirurg je moral prekiniti svojo pot v Dania-su, ker sta Tiger in Evfrat ob poplavi razdrila mostove. Na svojem povratku se je ustavil v Atenah, kjer je dvakrat predaval o svoji pomlajevalni metodi, o žlezah in njihovem skrivnostnem učinkovanju po cepitvi. Ob tej priliki so se vnele polemike, ki so odmevale po grških novinah.

Dr. Zervos je namreč trdil, da je prvi prenašal s cepljenjem organe, kakor to sedaj dela Voronov. Kot zdravnik v Smirni je po dolgih poskusih cepil najprej kunce in pse, pozneje pa presajal opičje organe na človeka. Opice je kupoval od živalskega vrta v Starem Faleru pri Atenah. Ruski zdravnik, ki je svoje raziskave pričel šele l. 1918, je odgovoril, da ni vedel za Zervosove poskuse. Sicer pa so po njegovem prvi prišli na to misel neki ameriški učenjaki in podarili človeštvu novo krepko sredstvo proti oslavitvi, kakršno prinaša prezgodaj starost. Ker so Zervosovi poskusi starejši, gre prednost glede na cepljenje žlez helenski misli. (k)

ČLOVEK IN DOM

NAJNOVEJŠA PRAKTIČNA OBLIKA BUFFETA

V zadnjih letih smo imeli priliko videti na vselejmu med mizarskimi izdelki, pa tudi po zasebnih stanovanjih pravec težak nestvor, ki je predstavljal moderni buffet (bifé). Nad meter visok in kakih 90 cm globok, seveda lepo izdelan zaboj, ponajveč iz korenin tega ali onega plemenitega drevja. Saj nič ne rečem materialu, komur je všeč vse progasto in marogasto pohištvo,

toda zdi se mi, da je gladek hrast ali oreh vendarle nekaj tako finega in plemenitega, da se moramo po raznih izkušnjah in izkušnjah vrniti zopet k temu. Pa ne samo k temu materialu, nego tudi k zmernejšim in pred vsem praktičnejšim oblikam pohištva. Pohištvo tvori vendar naš dom, in ta mora biti prijazen, udoben in praktičen. Moderna arhitektura nam v zadnjih letih servira take bizarne oblike pohištva, da marsikaj nikakor ne odgovarja navedenim pogojem, ki jih zahteva naš dom.

Tako je človek veselo iznenaden, če zagleda lep in praktičen buffet, ki lahko ustreza hipermodernemu nastroju posamezne gospodinje in je sprejemljiv tudi za konservativno usmerjen okus.

Solidno, praktično in lepo, to mora biti in je po večini tudi geslo vsake gospodinje. Saj baš pohištvo ni, da bi se menjalo ali preoblikovalo vsakih par let. Gospodinja, ki je prebolela to krizo modernega pohištva, je sedaj zopet potolažena, ko opazi, da se uveljavlja zopet stari slog, in sicer tisti, ki ne zahteva, da se mora gospodinja malodane na trebuh vleči, če hoče vzeti kaj in spodnje police svojega buffeta, niti se ji ni treba pretegniti s seganjem nekam pod strop, ako potrebuje kozarec ali skodelico z najvišje police svoje kredence. Srednja pot, najboljša pot!

Obrazec buffeta, ki ga vidimo na sliki, je buffet in vitrina obenem z zmerno velikimi, preprosti a fini obliki in izdelavi. To je, kar potrebujemo v naši obednici. Spo-

daj za porcelan in navadni kristal, zgoraj v dveh delih vitrine s premakljivo, stekleno steno, kjer hranimo fino steklo in dekorativne predmete, v tretjem delu pa vidimo omarico za razne kapljice. Vratca te omarice so lesena in se odpirajo navzdol, da služijo obenem za ploščo pri serviranju.

m. n.

GOSPODINJA, POMAGAJ SI SAMA!

Preutrujenost, pod katero trpi dandanes veliko število gospodinj, ker so primorane odreči se vsaki tuji pomoči, deloma zaradi pomanjkanja vestnih in izvežbanih pomočnic, deloma zaradi splošne gospodarske krize, nas sili k premišljevanju, kako je treba smotreno poenostaviti gospodinjsko delo, da bi se gospodinjam lajšal trud.

1. Prvi pogoj: za družino imej le tolikšno stanovanje, ki ga sama lahko opravljaš. Pohištvo naj bo gladko in enostavno, ki odgovarja resničnim potrebam.

2. Razdelitev dela v vrstnem redu. Pridnost in redoljubnost prenehata biti dobre lastnosti, kjer uničujeta zdravje gospodinje. Obe morata biti podrejeni razumu in preudarnosti. Hišno delo je ročno in umstveno delo. Preudari in določi naprej, kako boš porabila denar in čas.

3. Misli na svoje zdravje, ne precenjuj svojih fizičnih moči, opazuj se pri delu in počivaj, preden se utruiš. Dela, ki jih lahko opraviš sedé ne opravlaj stoje, okoristi se s sedenjem, kolikor mogoče. Pripravi si vse, kar potrebuješ h kuhi, jutraj, da si prihraniš nepotrebno večkratno tekanje v klet, drvarnico, shrambo ali celo trgovino.

4. Pomisli, da ti je počitek potreben, kakor hrana in zrak. Vsaka bolezen traja več časa, kakor kratki odmori med delom. Masiraj svoje utrujene noge vsak večer nekaj minut od stopala navzgor, uvedi v svoje življenje redno parminutno dnevno telovadbo in redne kopeli.

5. Preskrbi si poleg svojega gospodinjskega dela duševne razgibanosti, ki ti je nujna kakor hrana. Nobena masaža, niti kopel in spanje te ne razvedrita včas tako, kakor duševno delo. Kakšno duševno delo? Magari gospodinjski računi in družinski načrti, pisanje pism dragim in ljubim osobam, čitanje lepe, dobre knjige, sodelovanje z otroki in možem v njihovih težnjah. Zanimaj se za vse kar zanima tvojega moža in otroke. Bodi z njimi, živi v njimi in ne bodi kakor topo živinče, ki je vpreženo v svoj jarem. Pomagaj si sama in skrbi, da o pravem času izprežeš, preden omagaš na pol poti.

x. y.

ZMAGA DR. ALJEHINA NA CURISKEM TURNIRJU

Mednarodni šahovski turnir v Curihu, ki se je pričel 15. julija, je bil v soboto zaključen z naslednjim rezultatom: dr. Aljehin 13, Flohr in dr. Euwe 12, Bogoljubov 11 in pol, dr. Lasker 10, Niemcovič in dr. Bernstein 9, Stahlberg 8, Johner 7 in pol, Henneberger 5 in pol, Gygli 5, Rosselli 4 in pol, Grob in Müller 4, Naegeli 3 in Joss 2 točki.

Rezultat turnirja popolnoma odgovarja sestavi. Kakor vidimo, je švicarska ekipa popolnoma odpovedala. Njen najboljši reprezentant, Johner, je dosegel komaj 50 odstotkov dosegljivih točk, ostali švicarski mojstri pa se niti od daleč niso pokazali sposobne za udeležbo na močnejših turnirjih. Velemojstri so se kar igrali z njimi in potisnili prav vse na zadnja mesta.

Tuči placement matadorjev prav nič ne preseneča in popolnoma odgovarja faktu. Nemu razmerju sil. Svetovni prvak dr. Aljehin, ki je imel v majskem dvoboju z Bogoljubovom pač najboljši trening, je znova pokazal, da je razred zase in da z vso upravičenostjo nosi šahovsko krono. Mladi Čehoslovak Flohr, najresnejši tekmeč za naslov svetovnega prvaka in pa dr. Euwe, ki je že pozval Aljehina na match, sta dosegla po 12 točk in sta si torej ex aequo delila drugo in tretjo nagrado, dočim je dobil četrto nagrado nedavno poraženi kandidat za svetovnega prvaka, Evfemij Bogoljubov. Peta nagrada je pripadla nekdanjemu dolgoletnemu svetovnemu prvaku dr. Laskerju, ki je po devetih letih stopil zopet prvič v šahovsko areno, kar je vzbudilo veliko pozornost vsega šahovskega sveta. Stari Lasker pa v Curihu ni imel posebne sreče. Doživel je namreč kar štiri poraze in v njegovih spopadih z velemojstri se je pokazalo, da nikakor ni več tako nevaren nasprotnik, kakor je bil svoječasnno. Porazili so ga velemojstri Aljehin, Bogoljubov in Niemcovič in švicarski mojster Johner, s Flohrom je remiziral, od velemostrov pa je premagal samo dr. Euwe in dr. Bernsteina. Staremu Laskerju se pač že poznajo leta.

Na šestem in sedmem mestu sta se plasirala Niemcovič in Bernstein, na osmem pa mladi švedski mojster Stahlberg, nakar sledi vsa švicarska ekipa z italijanskim šampionom Rossellijem vred, ki istotako še na nobenem turnirju ni dosegel nobenih uspehov. Br.

Rešitev problema 75

1. d2—d4!

ZA MISLEČE GLAVE

137

Čuden polet

Nekoč se je zgodilo, da so pri nekem poletu različni deli letala leteli v razne strani neba. A pilot in stroj sta bila po pristanku nepoškodovana. Letalo se med vožnjo ni obračalo okrog svoje osi. Kako je to mogoče?

138

Vse z devetico

Katero število z devetimi mesti nam da, deljeno s svojo devetino, število 9?

Rešitev k št. 134

(Vrt)

Četvorica delnih kvadratov ima isto obliko kakor vsa površina, samo s pol tako velikimi stranicami. V sredini je ena ploškev in ostale jo obdajajo.

Rešitev k št. 135

(Nagrobnik)

Leto smrti se začne lahko samo z 1, torej je eno izmed let 1860 do 1869. Rojstno leto more biti v tem primeru le v prejšnjem stoletju, torej 1794. Mož je dočakal 66 do 75 let, ker je pa druga številka njegove življenjske dobe 4, je štel ob smrti 74 let. Če bi bilo to število točno, bi bil umrl 26. aprila 1868, živel pa je še nekoliko mesecev in dni ter umrl 14. jan. Leto njegove smrti je torej 1869. in k njegovim 74 letom pride še 8 mesecev ter 19 dni.

Rešitev k št. 136

(Težko vprašanje)

V trenutku, ko je bila tu puta, je bilo v njej že jajce, tako da sta bila puta in jajce istočasno.

ZAMORSKA MODROST

Poglej dobro, če gori sveča, preden upihneš vžgalico.

Grmič daje včasih več sence kakor največje drevo.

Ne začenjaj prepira, če vidiš, da imaš za nasprotnika boksarja.

Razbitega zvona ni mogoče zopet zlepiti. Preden se oženiš, imej obe oči odprti; po ženitvi pa enega zapri!

Belokožci so beli samo zunaj; znotraj so prav tako črni kakor mi.

V žganju je že marsikdo utonil, ki je znal plavati v morski vodi.

Če si omožena, ne hodi s tujcem v gozd; ostani rajša zunaj na soncu.

Najboljši denar je dobra puška.

V silii zbeži mačka na kaktejo.

Sladka usta — kisla želodec.

Popravi v zadnjem odstavku članka La Fayette, Zis. št. 4, zaradi tehnične zamešanosti vrste, ki se pravilno glase: L. 1825. se je spet odpeljal v Ameriko, kjer je pozno užival triumf svoje burne mladosti. Vrnivši se domov, postane itd.